

Van de Hervormde Synode kwam geen stimulerende belangstelling: pas 23 augustus 1909 is de Martha-Stichting door de Algemene Synode der hervormde kerk als 'gestichtsgemeente' erkend. Het 'gereformeerde volksdeel' offerde aan Vrije Universiteit en bijzonder onderwijs. Nazaten van Réveilfiguren betaalden regelmatige bijdragen aan bekende instellingen die hadden getoond vertrouwen te verdienen of aan nieuwe die vertederend, apostolair of separatistisch werkten. Kerkelijke spanningen deden zich voor. Dat betrof mede de oprichters van de Stichting; C. Geel wees de partijleus 'op gereformeerde grondslag', gehanteerd door J. H. Smit, bij de oprichting af. Een collectant werd geweerd omdat zijn opleiding bij ds. H. W. Witteveen, van de 'zendingsgemeente' te Ermelo, niet overal als aanbeveling zou gelden⁴. Evangelisten die zich aanboden voor een functie bleken soms elders niet acceptabel geweest te zijn, of vanwege een 'val' in hun vroeger leven of vanwege gebrek aan capaciteiten (over één van hen werd meegedeeld dat hij een 'gemoedelijke vrome' was maar 'zwak van hersens'). Personeel moest worden aangenomen waaraan nauwelijks eisen mochten worden gesteld⁵. Er was geen geld om als directeur een academicus aan te stellen - zoals de Zettense Inrichtingen hadden.

OPRICHTING EN GROEI

Stimulator is C. Geel geweest⁶, een evangelist uit het post-Reveil, met organisatorische talenten en visie. Van hem stamt de uitspraak dat rijke mensen direct zelf veel van hun gebeden kunnen verhoren. Via het Schots Seminarie, waar hij opgeleid was, had hij contacten met enkele gefortuneerde Reveil-aanhangers die zijn leraren geweest waren. Zij steunden hem met grote bedragen toen hij in de zgn. Duivelshoek te Amsterdam het Volkslogement 'De Kroon' opzette, een volkskoffiehuis, een bewaarschool en een

4. Notulen Bestuur 27 augustus 1884.

5. In het archief is een brief aanwezig d.d. november 1937, 23 bldz. lang, van G. H. K. Seibels, die zich aandient als 'stamb. nr. 56'; Hij was 'verpleegde' geweest van 1884 tot 1895 en vertelt uitvoerig over de (in enkele gevallen lichamelijk gebrekkige) personeelsleden, vrouwen en mannen. Onthullend zijn zijn verhalen hoe zij zich soms met hun vuistten uitleefden op de kinderen.

6. (1835-1907). Zie over hem het artikel van F. L. van 't Hooft in *Biografisch Lexicon voor de Geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme I. Mededeelingen*, een propagandablaadje uit 1883, gebruikt theatrale taal en noemt hem 'ofschoon zelf daarvan onbewust, in 's Heeren hand het middel waardoor wij in dit werk geleid werden'.